

Nemzeti Társalkodó

December' 7-dik napján 1853.

Bírálói Észrevételek.

(193-208, 209-220, 305-318, 353-368
folytatás)

(S z é k e l y nemzet' constitutioja' eredete iránti állítások és nyilatkozások. — Mik voltak a' H ú n nemzet' alaptörvény' cikkelyei — Mik tartatnak a' S z é k e l y nemzet' constitutioja alappontjainak? — Királyoktól nyerték-e a' S z é k e l y e k mint colonisták constitutiojok' alappontjait, vagy H ú n o k t ó l ö r ö k l ö t t e k mint H ú n o k n a k maradékaik?.)

Valamint a' Székely nemzetet coloniának, úgy e' nemzet' constitutioját is colonialis eredetűnek hirdeti Benigni úr, azt állítván, hogy a' Székely nemzet' mostani jusainak és constitutiojának egy részben azon „erkölcsök, szokások és jusformák” ugyan alapjai, mellyeket a' Székelyek Erdélybe — mint colonisták — bévándorlásokkor „eredeti hazájokból magokkal hozának,” de más részben ama' „kiváltságok privilegiumok, mellyeket bölcs királyok bőkezűséggel osztogatának” nekik, mint bévándorlott colonistáknak.

Azonban a' Székely nemzet' jusai 'con-

stitutioja' eredetét érdeklőleg mások is szoltottak, és épen ellenkezőleg Benigni úr' állításával.

Oláh Miklós, a' XVI-dik században esztergomi érsek, és Magyarország' primása, Atila' életírásában, mellyet I János király' korában készítte, Székelyek' szabadságait szítha eredetűeknek írta (70).

Az erdélyi királyi Kormánysház 1758-ban e'képen nyilatkozék: a' Székely nemzet' szabadsága nem a' nemzeti fejedelmek' adomány és kiváltság-levelein alapuló nemeség, mert régebb az, mint a' fejedelmek, sőt régebb, mint magok a' magyar királyok.

Nagy Ajtai Cserei Farkas, 1761-től fogva 1782-ig erdélyi udvari tanácsos és referendárius, a' magyar és székely asszonyok' törvényéről dolgozott munkájába ezen megjegyzést iktatá: Székelyek az örökség' osztásban divatozó törvényöket ázsiai Szíthaország'ból hozták át magokkal Európába (71)

70) „haec quoque tempestate Siculi veterum morum ac libertatum Scythicarum nec dum sunt obliti.“ Nicolai Olahi, metropolitae strigonien-sis, primatis Hungariae 'sat. Atila. cap. XVIII. Bonf. e' cím. kiad. Antonii Bonfinii rerum ungaricarum decades quatuor cum dimidia. His accessere: Joan. Sambuci aliquot appendices, et alia. Hanoviae. MDCVI. 2 r. 890 l.

71) A' magyar és székely asszonyok törvénye. Mellyet e' két nevezetű, de egy vérű nemzetnek törvényiből, törvényes szokásból, végzésiből, bírák' ítéletiből, és más törvénytudók' írásból egybeszedett Nagy Ajtai Cserei Farkas. Kolozsváratt, 1800 8ad r. 72 73 l.

Az adózó szabad Székelység' esedező le-
vélében, melly 1791-ben országgyűlésére bé-
adatott, mondatik: a' Székelyek' szabadságaik
jusaik és törvényeik Szíthaországból valók,
's Székelyekre Atilláról maradtak 72).

Csíkszék' gyrás gyűlése 1828-ban sep-
tember 22-dik napján imezt írta: a' Székely
nemzet saját municipalis szokásaival más fél
ezer esztendőktől fogva él.

Azon állítás-e' tehát immár igaz, hogy
a' Székely nemzet' constitutioja colonialis,
vagy az, hogy szítha eredetű? Az e' igaz,
hogy a' Székely nemzet' jusainak és consti-
tutiojának azon privilegiumok alapjai, mel-
lyeket a' királyok nekik mint colonistáknak
osztogattak, vagy az, hogy a' Székely nem-
zet' szabadsága 's jusaik nem alapúlnak kirá-
lyok' privilegiumain, mert régiebbek a' kirá-
lyoknál? Az e' igaz, hogy a' Székely nem-
zet' jusainak, constitutiojának alapja XIII
XIV-dik században vettetett-meg, vagy az,
hogy ezen alap más fél ezer esztendő is?

Hogy a' Székely nemzet' jusainak alap-

72) Az erdélyi három nemes nemzetekből álló
tekintetes Rendeknek 1790-ik esztendőben karácson
havának 12-dik napjára szabad királyi városba Ko-
lozsvárra hirdettetett, és több következő napokon
tartatott közönséges gyűléseikben lett végezéseknek,
és foglalatosságoknak Jegyzőkönyve. — Kolozsváratt.
MDCXCXI 2. r. 335 — 349. l. — A' Székelység' ezen
esedező levele Dindár Dávid és Pálfi András aranyas-
széki követek' költségével 1791ben Kolozsváratt 4-ed
rétkben külön is kiadatott.

ja királyok' privilegiumaiból rakatott, és XIII, XIV-dik, nem pedig régibb századokban rakatott, 's hogy annál fogva a' székely constitutio colonialis eredetű, ez Benigni úr által nincsen megmútatva; nem is lesz soha; ellenben hogy a' székely nemzeti jusok régibbek a' magyar királyoknál, sőt hogy a' maga eredetét Húnoktól vette Székely nemzet constitutioja' alapját is épen Hún őseitől öröklötte, ezt a' hún-székely, vagy mivel a' Húnok Szítháknak is mondattak, szíthaszékely história elég tisztán és világosan mutatja; de ezen história' minden ide tartozó adatai itt nem mondathatnak-el, azonban tekintsünk által legalább néhány sorokat Priscus' byzanti históriája' töredékeiből, az 1553-iki székely történeti Kivonatból, I Ferdinánd királynak 1552-ben Erdélybe küldött bízatosai' tudósításából, I Leopold császár' 1691-beli szentséges diplomájából, 's ezen sorok' összevetéséből is világos lesz, hogy a' székely nemzeti constitutio' alapja hún vagy szítha eredetű, 's mik a' Székely nemzet' bölcs képviselőji, nem különben országunk' nagy bölcseségű Rendei által 1795-ben — mint alább látni fogjuk — a' Székely nemzet' constitutioja' alappontjainak esmértettek és hirdettettek világ előtt, épen a' Hún nemzet' alaptörvény cikkelyei voltak 449-ben.

Priscus — ki hazánkban olly kevéssé ismeretes, pedig honunkban kellene legesmeretesebbnek lennie. — Thraxország' Panium nevű városában született; V-dik században

Konstántinápolyban élt; rhetor és sophista — ékesszóllást theoretice 's practice tanító — volt. Maximinus, midőn az Atillát alattomban megöletni szándékozó Bigilassal ifiabb Theodosius görög császártól 449-ben Atillához követségbe küldetett, úti társul maga mellé vevé Priscust, 's a' tudós sophista körülállásoson megírá a' követség történeteit.

Írásából csak töredékeket birunk, mert byzanti históriája, mellynek az csak részétette, nagyobbára talán örökre elveszett, de a' megmaradott töredékek olly becsesek, hogy külső országokban 1603-tól fogva 1829-ig már több ízben kiadattak 75).

BCU Cluj Central University Library Cluj

73) Priscus' históriai töredékeit (fragmenta Prisci) külföldön legelőször — 1603ban — Augsburghan görög nyelven Hoeschel Dávid adta ki; 1606ban és 1609ben latin nyelvre által téve 's jegyzetekkel Párisban Cantoclarus Károly; 1648ban, a' byzanti történetírók' gyűjteményében, (corpus historiae Byzantinae), melly XIV. Lajos francia király' parancsolatjára 1645 — 1711 két kötetben v. részen kívül Párisban a Louvreban, míg élt Labbe Filep tudós jesuita' fő felügyelése alatt, pompáson nyomatott ki, Fabrot Károly Hannibal aixi törvénytánczó professor; 1729ben Javarina könyváros, az általa 's halála után Bonini által Velenczében 1729 — 33 újra kinyomatott byzanti történetírók' gyűjteményében; 1829ben pedig Bonnban Niebuhr e' czimmel: Dexippi, Eunapii, Petri Patricii, Prisci, Malchi, Menandri historiarum quae supersunt e recensione Imm. Bekkeri et B. G. Niebhrii C. F. Cum versione latina per Jo. Classenum emendata. Accedunt eclogae Photii ex Olympiodoro, Candido, Nonnoso et Theophane, et Procopii Sophistae panegyricus, graece et latine,

Magyarországban is ki, Rec. tudtára, egyszer Bel Mátyás által 74), ki olyan nagy fontosságúnak tartá Priscus' históriai munkáját, hogy nyilván azt vallá: meginnepelné azt a' napot, mellyen az egészen világ elébe bocsáttatnék.

Töredékeiben Priscus azt beszéli: Ők ama' (valahol Magyarországnban fekütt) faluba, mellyben Atilla 449-ben lakott, épen azon napon jutottak, mellyen oda haza érkezék Atilla; a' hún szüzek szítha dalokat énekelve fogadták, az érkező hún királyt; Onegesiusnak, Húnok között Atilla után leggazdagabb és legnagyobb tekintetű férjfiúnak hitvese pedig, szítha szokás szerénti tiszteledésül eledellel és borral udvarla nekie az útszán. Atilla kedveskedni kívánván kedvelt embere nejének, lóháton ültében vón

Prisciani panegyricus, annotationes Henrici Valesii, Labbei et Villoisonis et indices Classeni, Bonnae, 1829 8. — De ez csak első része a' byz. történetfrók' új kiadásának, mellynek fő v. közönséges czíme következő: Corpus Scriptorum historiae byzantinae. Editio emendatior et copiosior, consilio B. G. Niebuhrii C. F. instituta, opera ejusdem Niebuhrii, Imm. Bekkeri, L. Schopeni, G. Dindorfii, aliorumque philologorum parata. Bonnae, impensis Ed. Weberi, 1828. sq. 8.

74) Ezen czím alatt: Attila, missis, acceptisque legationibus illustris. Ex Pisco rhetore sophista, post Davidis Hoeschelii, Caroli Cantoclaris, Henrici Valesii (Henry de Valois) et Philippi Labbei, curas edidit, atque notas adjecit Matthias Bel. Adparatus ad historiam hungaricam, decadis II monumentum I. Posenii, MDCCXLV. 2 r. Az előbeszédén kívül 83 l.

az eledelből 's megkostolá a' bort, mik ezüst lapon nyújtatának-fel hozzája, 's azután királyi lakába mene; ez magosb helyen álla, 's szebben készítve, mint minden más házak. Atilla' palotájához legközelebb Onegesius' háza volt; itt vacsoráltak ők (Prisc. Maxim.) Onegesiusnétől fogadtatva, mert Onegesiusnak Atillánál kelle lennie. Vacsora után sátrukat a' királyi lakhoz közel vonák-fel, hogy Maximinus Atillával, és annak tanácsnokaival annál könnyebben találkozhassék. E' sátorban eltöltvén az éjszakát, viradtkor Maximinus ötet Onegesiushoz küldé, hogy adja által neki az ajándékokat, és tudja-meg, mikor és hol beszélhet vele Maximinus. Onegesius' házához mene tehát, az ajándékokat vivő szolgálkkal, de a' kapukat még zárva találá, azért várokozásra határozá magát, míg valaki kijövend, 's Onegesiusnál béjelentendi ötet. Időtöltésből a' ház' kerítése körül járkáltában szembe jön vele valaki, kit ő Szithának, az az, Húnak 75) vélt, 's görögül köszönti ötet. Ő csudálkozik rajta, miként lehet az, hogy Szitha görögül szól, mert a' Szithák csupán saját nyelvököt kedvellik, 's közöttök más nem könnyen beszél görögül, hanemha fogoly Thraxországból, vagy az adriai tengerparti Illyricumból, de ezen foglyokat akárki megismerheti, mert rongyosok; az ötet görög nyelv-

75) Priscus a' hún nemzetbelieket töredékeiben most Húnoknak majd Szitháknak nevezi, ott tehát, hol ő Szithát említ, Húnt kell érteni.

ven köszöntő pedig Szíthának 's gazdagnak látszott lenni. Vissza köszön tehát annak, 's kérdi tőle: ki 's honnan jött e' barbar földre? Az mosolyogva imigy felel neki: Ő görög születésű; kereskedés végett Viminaciumba, Mysiában a' Duna mellett feküvő városba (a' mai Viddinbe 76) jött volt; ott lakott sokáig, gazdag feleséget vett magának, de boldogságától megfosztatott, mert Szíthák elfoglalták Viminaciumot, 's ő minden javaival együtt Onegesiusnak jutott zsákmányrészü. Azonban Onegesius' vezérlete alatt a' keletrómaiak és Pontus Euxinus (fekete tenger) körül lakott Akatsirok ellen vitézül harczolván, a' szítha törvények' határozata szerint vissza kapta szabadságát, és sajátul nyerte mind azt, mit háboruban szerzett; megházasodott, gyermekeket nemzett, 's mostani életnemét sokkal nagyobbra becsüli mint azt, mellyet Viminaciumban folytatott; mert azok, kik a' keletrómaiaknál

76) *Novum Lexicon geographicum, in quo universi Orbis oppida, urbes, regiones, provinciae, regna, emporia, academiae, metropoles, flumina et maria antiquis et recentibus nominibus appellata, suisque distantibus descripta, recensentur. Illud primum in lucem edidit Philippus Ferrarius. Nunc vero Michaël Antonius Baudrand - - ita emendavit, illustravit, dimidiaque parte auctiorem fecit, ut novum Lexicon jure optimo dicatur. Tom. secund. Isenaci (Eisenach) MDCLXXVII. 2 r. 327 l. Vesd össze: Vergleichendes Wörterbuch der alt. mittl. und neuen Geographie v. Fr. H. Th. Bischof, u. J. H. Möller. Gotha. 1829. 182 1006 l.*

(görög császár' birodalmában) laknak, háboru' napjaiban könnyen foglyokká tétetnek minthogy önnön védelmökre fegyvert tartaniok tyrannusok nem engedik, békesség' idejében pedig még keservesebb sorsok a' háboruból eredő nyomoruságoknál; mert az adók terhesek; a' törvények rosszak. Ha gazdag vagy hatalmas hágja által azokat, gonoszságaért nem lakol; ha pedig szegény vagy gondatlan, azt sújtja a' törvényszabta büntetés. Nem így a' Szítháknál! Nálók minden tartozik katonáskodni 's háboruba menni, de minekutánna megtette a' hadmunkát, aggodalom nélkül él mind azon javakkal, mellyeket adott a' szerencse nekie; legkisebb baja, legkisebb terheltetése sincsen senkitől!

„*Luce orta*“ e'képen beszéli az érintetteket maga Priscus. „*misit me Maximinus ad Onegesium, ut illi tum quae ipse dabat, tum ab imperatore missa munera traderem, atque etiam statueret, ubi et quando luberet, ut cum eo colloquium iniret. Perrexi igitur ad Onegesium cum famutis, qui dona portabant: ianuae erant clausae: ego expectare donec aperirentur, et aliquis exiret, qui eum mei aduentus certiozem faceret.*

Itaque tempus mihi terenti, et circa murorum ambitum domus Onesii ambulanti progressus nescio quis, quem barbarum et vnum aliquem ex Scythico exercitu esse rebar, graeca voce me salutavit, dicens: χαίρει (salve!). Mirari ego, qui fieret, ut

græce loqueretur vir *Scythæ*; etenim intra sua conclusi, barbaricam linguam colunt, et affectant. — Neque quisquam eorum facile loquitur græce, nisi qui sunt captiui e *Thracia*, aut *Illyrico maritimo*. Sed illi ab obvio quoque dignosci possunt, quando occurrunt, et a vestibis laceris, et capitis squalore, tamquam qui in miseram inciderunt fortunam. Hic vero prae se ferebat *Scythiam*; qui opibus circumfluebat. Erat enim bene et eleganter vestitus, capite in rotundum raso. Hunc resalutans interrogavi, quis esset, et unde in terram barbaram veniens vitae *Scythicae* institutum sequi delegisset. Ille vero, lubenter, ait, ista cognoscere studui. Mihi vero, inquam, haec a te ut sciscitarer causa fuit, quod græce locutus es. Tum ridens, ait, se græcum esse genere, ad mercaturam faciendam *Viminacium*, *Myrsorum* ad *Istrum* urbem, accessisse, in ea domicilium longo tempore habuisse, uxorem quoque diuitem duxisse, parta illic felicitate, capta vrbe, exutum fuisse, et propterea quod diues erat, se suaque omnia in praedae diuisione *Onegeso* cessisse. Etenim esse apud eos in more positum, ut praecipui ab *Attila* *Scythiae* principes captiuos ditiores sibi seponant, quos deinde in plures diuidant et partiantur.

Postea ubi aduersus Romanos fortissime dimicasset, et *Acatzirorum* gentem domino barbaro (*Atillae*) subdidisset, omnino quae bello acquisierat, vna cum libertate,

ut *SCYTHARUM LEGIBUS* cauetur propria sibi vindicasse. Mulieri quoque barbarae nupsisse, et ex ea liberos sustulisse, et Onegesii mensae participem hoc vitae genus longe potius priore ducere: *QUI ENIM APUD SCYTHAS DEGUNT, TOLERATO BELLORUM LABORE, SINE UL- LA SOLLICITUDINE VITAM PERA- GUNT. TUM UNUSQUISQUE BONIS, QUAE SIBI FORTUNA INDULSIT, FRUITUR, NEQUE QUISQUAM ILLI ULLA IN RE, NE MINIMA QUIDEM NEGOTIUM EXHIBET, AUT MOLE- STUS EST.* Qui vero sub Romanis aetatem agunt, facile in bello capiuntur. Hos enim in aliis sui conseruandi spem collocare ne- cesse est, quando quidem per tyrannos, mi- nime licet, arma, quibus vnusquisque se tu- tatur, et a se vim propulset, gestare. At- que adeo his, quibus id iure licet, valde est exitiosa, et perniciosa ducum ignauia, qui bellum minime gnauiter gerunt. At in pace longe acerbiora sunt, quae accidunt, quam calamitates, quae ex bello proueniunt. Hinc grauitas tributorum, illinc detrimen- ta, quae ex malis legibus oriuntur, quae non sunt in omnes positae. Si quis diues, aut po- tens, eas sit transgressus, ille quidem ini- quitatis suae poenas non luet; sin aliquis inops, parum cautus, qui negotia gerere, et administrare nesciat, hunc poena, a legibus statuta, manet“ 77).

77) Attila, missis, acceptisque legationibus, il-

Hogy a' Szitháknak is neveztetett Húnoknak voltak törvényeik, azt amaz „*ut Scytharum legibus cauetur*“ szavak ellene mondhatatlanul bizonyítják, 's azon hún törvényeknek alapezikkelyeik ezek valának:

I.

Minden Hún tartozott hadakozni, az az, fegyverrel szolgálni, katonáskodni, de a' hadmunkán, katonáskodáson kívül nem is volt semmi más nemzeti kötelessége, mert miután a' hadmunkát megtette, végezte,

II.

Ment volt minden országos-teherhordozástól, minden bajtól, mind személyére mind javaira nézve.

„*Qui — apud Scythas degunt*“ monda Priscusnak a' Hunná lett görög, „*tolerato bellorum labore, sine vlla sollicitudine vitam peragunt: tum vnusquisque bonis, quae sibi fortuna indulsit, fruitur, neque quisquam illi, vlla in re, ne minima quidem, negotium exhibet, aut molestus est.*“

Minden kétségen kívül ezen hún törvények szolgáltak alaptörvény czikkelyekül a' Székelyek' ama' húnőseiknek is, kik Atilla' idejében még a' Hún nemzet' tagjai voltak,

lustris. Ex Prisco rhetore sophista. Posenii, MDCCXLV. 44 — 49 l. — Memoriae populorum olim ad Danubium, Pontum Euxinum, Paludem Macotidem, Caucasum, Mare Caspium, et inde magis ad septemtriones incolentium e Scriptoribus Historiae byzantinae erutae et digestae a Joanne Gotthilf Strittero. Tom. 1. Petropoli MDCCLXXI 4. r. 506 — 510 l.

a' hún birodalom' összeomlása után pedig Erdélybe telepedének, 's húnőseik ezen alap-törvényeik szerént éltek a' Székelyek Rabon-bánjaik' időszakában is, mint az 1553-iki históriai Kivonat mutatja.

XI-dik század' első negyedében aztán, sz. István király' uralkodása korában a' Székely nemzet önként egy korona alá egyesült a' Magyar nemzettel; márványköbe vésettek az egyesülés' (Unio) pontjai; örvendezéssel fogadtattak e' pontok, midőn a' Székely követek által haza hozatván, a' ma csak omladvány Bondvárában kihirdettettek, 's ezen örvendezés gyakran megújítatott; mert az egyesülés' emlékezetét minden harmadik esztendőben meg inneplették a' Székelyek századokon keresztül. Az idő' dülő hatalmakétség kívül öszve törte a' nagy becsü márványkövet, de a' reá vésett, Székely és Magyarokon nemzeteket egyesítő pontok, szerencsére még sem enyésztek-el, hanem, legalább töredékekben mind e' mai napig fenntartattak — az 1553-iki székely históriai Kivonathban.

Két fő pontjai voltak az egyesülésnek, 's e' két pontba beléfoglalva találjuk mind a' két egyesült nemzet' interessejét. Magyarországon t.i. az adónak több nemei divatoztak már a' XI-ik század' első negyedében; Magyarországon természetményben, pénzben adót fizettek már szent István király alatt 78);

78) Szent István király a' pécsváradi monostornak 1015-ben adott kiváltságlevelében mondja: „Forum etiam bis in hebdomada stare concessimus, duo-

ezt a' Székelyek tudták bizonyosan; úgy de ők adózástól mentek voltak a' XI-ik századig, következőleg mentek kivántak attól maradni a' következő századokban is; innen a' Székely és Magyar diplomaták közt szt. István király' korában köttetett egyesülés' első pontja a' Székelyekre nézve ez lett: hogy ők minden adófizetéstől mentek legyenek.

bus quidem locis -- omneque tributum, ex eis proueniens, vsui iam dicti monasterii contulimus -- insuper et liberorum denariorum tertiam partem, quae ab aduenis in terra Ecclesiae habitantibus debentur, ad calceamenta fratrum concessimus." Josephi Koller cathedralis ecclesiae quinqueecclesiensis canonici, historia épiscopatus Quinqueecclesiarum. Tom. 1. Posonii, 1782. 4 r. 77 78 l. Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis. Studio et opera Georgii Fejér. Tom. 1. Budae 1829. 8. r. 300 301 l. — ismét sz. István király a' zalai monostornak 1024-ben adott levelében a' monostor' embe-reire (populos ipsius monasterii) nézve mondja: „et etiam a grauaminibus, quae per collectores tam victualium quam denariorum, seu quarumlibet aliarum exactionum, tam in praesenti, quam in futuro, camerae et fisco regali exigendarum, quae eisdem possint imponi, penitus sint exempti.“ Historia critica regum Hungariae a Stephano Katona Tom. 1. Pest. MDCCLXXIX 8 r. 313-317 l. Codex diplomaticus Hungariae. Tom. 1. 307 — 310 l. Kálmán király' törvényei' sorában íratik: „Si quis de propriis, et domesticis rebus quid in foro venderit, lege sancti Stephani tributum reddat.“ Colomani regis decretorum lib. prim. cap. 34. Corpus juris hungarici seu decretum generale inelyti regni Hungariae partiumque eidem annexarum. Tom. prim. Budae, MDCCCXXII. 2. r. 142 l.

I.

Ut ab omni contributione, tere immunes conservarentur.“ 79).

Az egyesülés' második fő pontja a' patsinákita nemzet' históriáját költi fel emlékezetünkben, 's azon nép' históriájából érthető. Patsinákíták, mint fennebb megmutattott, még a' IX-ik század' végzetével elfoglalák Atelcuzut — azt a' földet t.i. melly a' Dniestertől fogva Erdélyt Moldvától 'sat. elválasztó Kárpáthegysorig terjed, 's északkeletről szomszédjai levének az Erdély' keleti részében lakó Székelyeknek és Magyaroknak 80). Atelcuzuban laktak a' Patsinákíták, a' X'és XI-dik században is; X-dik században már hatalmok' tetőjére jutottak; rettegtek tőlök Görögök, Bolgárok, Oroszok, nem voltak minden félelem nélkül a' Magyarok is 81). E' rettegést és félelmet ők nagy sokaságokkal, és dúlásaikkal okozták; néha a' szomszéd népeket rablották és pusztították, néha a' szomszéd néppel rövid idejű frigybe

79) A' nemés Székely nemzetnek constitutioji. Pesten, 1818. 281 — 282 l.

80) Bársonyban született Constantinus császár a' XI-ik század' első felében írta: „Confines autem Turcis (Hungaris) sunt orientem versus Bulgari, vbi eos Ister fluius, qui et Danubius dicitur, separat; septentriones versus Patzinacitae.“ Stritter' i. III. Tom. 622 l.

81) „Turcis (Hungaris) Patzinacitae — formidolosi sunt, ab iisque coercentur.“ — Constantinus, Stritter' i. III Tom. 621 802 l.

lépven, a' frigy' paizsa alatt hátorságos útat nyitottak magoknak a' frigyos nép' földjén keresztül távolabb nemzethez, 's azt pusztították, midőn nem is vélte; ezen patsinákita szokás nem volt titok a' Magyarok előtt, annakokáért a' Magyar és Székely nemzet' egyesültekor másadik egyesülésponatul a' két nemzet, vagy annak meghatalmazott diplomatáji azt határozzák, hogy a' Patsinákítakkal éjszakeletről határos Székelyek, éjszokról fegyvereikkel tartsák bántatlanul Pannonország' királyát és népét.

II.

„*Unde gentes in perpetuum decrevere, ut armis regem et populum terrae Pannon in sua libertate conservarent illaesum ex parte Septemtrionis*“ 82).

A' Székelyek tehát a' Magyarokkal, egy királyi korona alá — egyesülésekkor sem állottak-el őseik alaptörvényeiktől; mert fegyverrel szolgálás, és minden országos teher-től mentesség volt ősi alaptörvényök, 's ezt magok és maradékaik számára nyilván fenntartották az egyesüléskor is, 's az egyesülésre úgy léptek, hogy királynak és hazának fegyverrel szolgáljanak, — de jól megjegyezzük: csak „*ex parte Septemtrionis*“ — és aztán mindennemű adózástól mentek legyenek.

82) A' nemes Székely nemzetnek constitutioji. Pesten, 1818, 281 — 282 l.

(folytatása következik)